

დროშა

სურათებიანი დამატება

გაზეთის № 98.

ხუთშაბათი, 6 მაისი 1910 წ.

დამატების № 18

მსხვერპლი

დრამა 3 მოქმედებად, სოფლის
ცხოვრებიდან.

(შემდგომი *)

მოქმედება მეორე

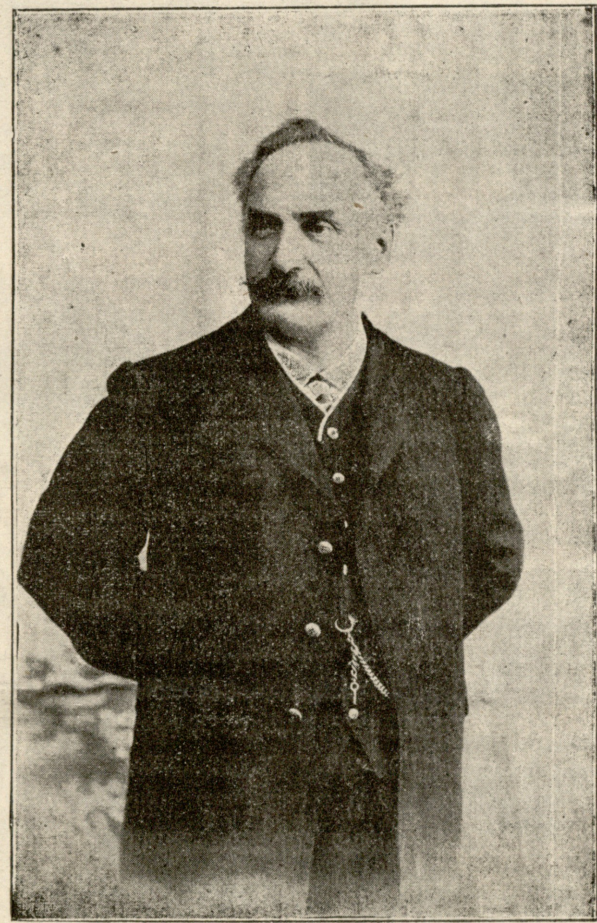
სოლ. იფ, იფ! რა ინდო-ურია, რა ინდოური... აბა, ყმაწვილებო, ეს სადღეგძელო ხომ გიახელით. ახლა „ამხანაგებო, სმენა და გაგონება“. ოხ უკაცრავად, ერთობის ქარმა დამკრა, მაპატიეთ დიდებული,—კინალამ ენამ არ მიკვილა და არ წამოვიძახე, პროლეტარიატიო... უკაცრავად, უკაცრავად... დიდებული სიყვარული,—ისევ პოეზიამ გამიტაცა,—ის სიყვარული, რომელიც... რომელიც... რომლითაც აღზნებული ვარ მე... ე—ე, რაღა დროს ჩემი სიყვარულია!.. ის სიყვარული, რომელიც მთელს ქვეყნიერების სიმშვენიერეს წარმოადგენს, ის სიყვარული, უკაცრავოდ ბატონებო, ტეტია გლეხსაც კი გმირათა ხდის... ის სიყვარული, რომელიც... ერთი სიტყვით, თქვენ კარგათ იციტომელი სიყვარულიც... ის სიყვარული მაიძულებს მე, ავწიო ეს ქიქა და ვადღეგძელო ერთი მშვენიერება, რომელიც... კნიაჟნა სონა, რათა სწითლდებით? გაუმარჯოს კნიაჟნა სონას! ბატონო ვასო, ალავერდი თქვენთან...

ბოქ. იალში ოლ! ურა! (ყველანი ურას დაძახებენ).

სოლ. ბატონო, ექიმო თქვენ, ღვინოს ვერაფერს ამჩნევთ? თითქოს რაღაც სიმწარის გემო აქვს?..

ექიმი. დიახ, დიახ...

სოლ. მაგრამ... სუ... ჯერ, ჯერ დრო არ არის... აბა, ყმაწვილებო, ერთი კარგი ჩვენებური სიმღერა, სიმღერა... (მღერა).

არტისტი ბ. ვ. გელვანოვ-მირალიანი.

25 წლის იუბილეს გამო,
(იუბილეი გადახდილი იქნება ხუთშაბათს, 6 მაისს საარტისტო საზოგადოების თეატრში).

ექიმი. (ბარბარეს) კარგა კი დავგვიხიდი, გზაში დამიღამდებდა...

ბარბ. რა გეშურებათ, ამაღამ დარჩით...

სოლ. თქვენ კარგათ მოგეხსენებათ, რომ ჩვენი მომავალი, ჩვენ ახალგაზდობაზე დამოკიდებული... ჩვენ დავთესეთ და დაე მაგათ მომკონ... იმის კი რა მოგახსენოთ, კარგი თესლი ვინმარეთ თუ ცუდი. მაგრამ თუ ნიადავს კარგათ მოამზადებს ჩვენი ახალგაზდობა, მაინც მოსაფალს კარგს მოიყვანს... ოღონდ ერთათ იბრძოლონ, ერთათ იყვნენ და აი მეც ერთ ქიქაში ვაქცევ მათ სადღეგძელოს... ყმაწვილებო, იცოცხლეთ, გაგიმარჯოთ!.. (ყმაწვილები ყველანი წამოადგებიან, თავს უკრავენ. ყველანი მათ სადღეგძელოს სვამენ, ეყენეს მოაქვს ტკბილი, მღერაინ. მარცხენა მხარედან უცბად გამოჩნდება თმა გაწეწილი მარიამი, თითქმის მირბის ბადისკაუბისკენ. შევა და დაეცემა მუსკლებზე. სიმღერა უცბად შესწყდება, ზოგი ფეხზე წამოხტება. სონა დაწვივდება).

მარ. (ბოქაუსს) მიშველე, შენი მუხლების კირიმე, ნუ, ნუ მომიკლავ შეილს... მე მომკალ... კნიაზებო, არ გებრალეებით?.. დედის ერთა მყავს, მეტი არაფერს მაბადია... თქვენი კირიმეთ, რას მერჩით, რა დავიშავეთ, რათ წამართვით ჩემი თვალის სინათლე!.. (კნიაინას) ქალბატონო, შენი კირიმე, მიშველე... უიმე შეილო!..

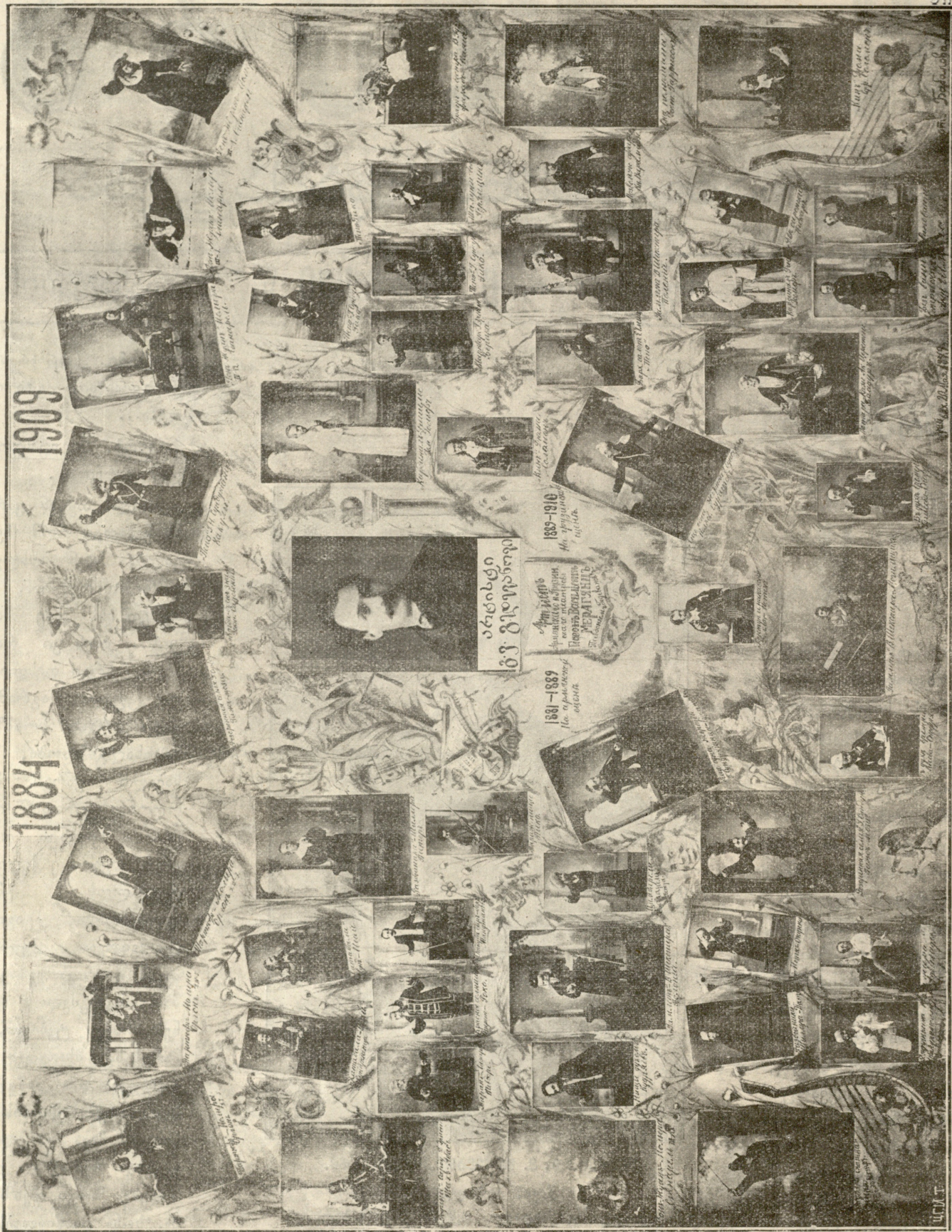
ბოქ. დედაკაცო, აქ რა გინდა? რა დროსია?

ბარბ. ეგ უბედური ვანუას დედა...

სოლ. დედაკაცო, (მიუახლოვდება მარიამს) ადე, ადე! აბა აგრე როგორ შეიძლება!.. დამშვიდდი. (აყენებს).

ნიკო. რა უბედურებაა, მთელ სოფელში ნუ თუ ვერავის შეეძლო ყური ეგდო ამ უბედურისთვის?! (ექიმიც მიეშველება სოფლისკენ).

*) იხ. სურათებიანი დამატება № 17.

აბდისტი გუგუშვილი სხვა და სხვა როლი.

ექიმი. დამშვიდდი... ერთი ჭიქა ღვინო ჩავაყლაპოთ... (აწვდიან ღვინოს, თითქმის ძალით ასმევენ ექიმი ღვინოს). დალიე, დალიე, ღმერთი მოწყალეა... იქნება შენ შეიღოს ეშველოს რამე...

მარ. ვაიმე, შეიღო ვაი შენს დედას!.. (გამოჩნდებიან მამასახლისი და ორი გლეხი).

ბოქ. (მამასახლისს) რისთვის გამოუშვით, ყურს ვერ უგდებდით! რა დროს აქ მოსვლა იყო მაგისი... წაიყვანეთ, მიუყენე ვინმე! არავინა ჰყავს, მოუაროს?

მამ. მთელი სოფელი უღლის, შენი ჭირიმე, ე ხალხი ჯერ-ჯერობით ყურს უგდებს, მაგრამ გამოგვებარა... ცოტა ჰკუზადაც აირია... (მივლენ მამასახლისი და ორი გლეხი. მიჰკადებენ ხელს და მიჰყავთ).

მარ. შეიღო, ვანო, ჩემო კარგო, ჩემო მშვენიერო!

ვის რა დაუშავე, შენ გენაცვალოს ჩემი თავი! მე რაღა ვქნა... სად წავიდი, ვაიმე შეიღო! (გავლენ მამასახლისი, ორი გლეხი და მარამი. სანა ტირის. ბარბარეს ხელგანხრე აქვს მიფარებული თვალებზე, სოლომონს თავი აქვს ჩადუნული, ექიმი აქეთ-იქით დადის. სხვები გაშტურებულნი არიან).

ბარბ. სონა, სონა, კარგია, შეიღო... ნერვები სრულგებით აგეშლება და მერე ავთაც გახდები, ეგლაგვაკლია...

ბოქ. კნიაუნა, რა მოგვიფიდათ?! ყველაფერზე რომ ეიბრე გული გაიხეთქოთ, როგორ შეიძლება...

ნიკო. რაღა სწორეთ ეხლა მოუნდა მოსვლა მაგ უბედურს... სულ კი ჩავგაშხამა სადილი...

სოლ. მაგ უბედურს მთელი სიცოცხლე ჩაჰშხამდა, რა ქნას დედაა...

ბარბ. ბატონებო, იქნებ სჯობდეს ოთახებში ავიდეთ... ტკბილსაც და ყავასაც იქ მოგვართმევთ... ცოტათი აგრძელდა კიდეც (ყველანი მიდიან სახლისკენ, ყველაზე უკან სონა და ბოქაყული მიდის).

ნიკო. (კარებიდან) ელენე, ღვინო, ტკბილი და ყავა, აბა ჩქარა, იქ მოგვართვი! ბიქს უთხარი, ლომბორნი სტოლი გაშალოს... საქუასთან გააქციე, ორა კალოდი კარტი გამოგზავნეთქო!

ელენე. ბატონი ბძანდებით... აი ეხლავე სტოლს ავალაგებთ...

ბოქ. ოხ, ეგ თქვენი ცრემლები!.. მაგ მშვენიერს თვალებს სულ გაიფუჭებთ...

სონა. არ შემიძლიან მაგისტანების დანახვა... ეხლა მთელი ღამე სიზმარში მომელანდება (შედიან).

ელენე. ბიქო, ბიქო, მოდი ჩქარა აალაგე... მოესწრობი გაძღომას...

თედო. (გამოდის სამზარეულოდან) პერიც აღარ შეეკაზმო, თუ როგორ არი...

ელენე. მოესწრობი... დაუძახე ლუკასაც... ჩქარა უნდა ავალაგოთ სტოლი. (თედო შევა სამზარეულოში. გამოდის ღუკა ჩხახუილი და თედო, სტოლს აალაგებენ და წაიღებენ სამზარეულოში).

ელენე. (თედოს) გაიქე ჩქარა საქუასთან... ორი კალოდი კარტი გამოგზავნეთქო... (ღუკას) მე ტკბილსა და ყავას მივართმივე... ლამაზებიც უნდა ავანთო... (წავა. ღუკასა და ჩხახუილს შეაქვთ ჭურჭელი სამზარეულოში. თან და თან ბნეუდება. ზევით სართულს გაანათებენ. ისმის რიყის ხმა, მერე დაიწა და ტაში. რამდენჯერმე ისმის: „ბრაფო, ბრაფო!“ შემდეგის სტენის განმავლობაში ისმის ღვინო და სიმღერა. რამდენსამე ხანს სტენა ცარიელია. შემოდის თედო და ადის ზევით სართულში. გამოვლენ ღუკა და ჩხახუილი. ღუკას ხელში აქვს ხელადა ღვინო და რაღაცეები ხელცხნაში შეკრული).

ლუკა. წამოდი ერთი ჩვენც ცოტა ვისიამოვნოთ... ქვევით დიდ თუთასთან დავსხდეთ... წმინდა ჰაერზე სული მაინც ამოვისუნთქოთ...

ჩოხაშ. პრისტავმა რომ დამიძახოს?

ლუკა. გავიგებთ, თედოს გამოგზავნიან, ემადგე... ძრიელ მიყვარს ის ალაგო... მებაღეც იქ ახლო დგას, ისეთი კაი ბიჭია... (მიდიან ბაღში და მერე გაუფენ. შარტხენა მხრით შემოდის ნატო, ნელ-ნელა იზარება, ხანდისხან შესდგება ხელმე).

ნატო. აღარ შემიძლიან... ვეღარ გაძღლებ... რაც იქ იქნება, იქნება... ლხინი აქვთ, უხარიანთ, უფრო კარგი: შევალ და უცბათ დაუყვირობ... ამ ტანჯვას ვერ აუვალ... სჯობს ერთბაშათ გათავდეს საქმე... (მიუახლოვდება სამზარეულოს) გადარაზულია, არავინ არ არის, ღმერთო. შენ მიშველე... (სამზარეულოს კუთხიდან ერთბაშად გამოვა გიგო და ნატოს მივარდება).

გიგო. აი სად ყოფილხარ! გეგონა, გამომეპარე, მაგრამ მე ფეხ და ფეხ მოგდევდი... აქ რა გინდა?! რისთვის მოხვედი? წამოდი ჩქარა, არავინ დაგვინახოს!.. (მიჭყავს ძალით. ნატო არ მისდევს).

ნატო. გამიშვი, თორემ არ ვიცი რას ვიზამ. აღარ შემიძლიან... უნდა ავიდე იქ... ვეტყვი, დაუმტკიცებ, რომ თოფი მე მივეცი, რომ ის კაცი დამნაშავე არ არის!..

გიგო. რას მიედ-მოედები, რასა როშავ?! მერე მაგითი რას უშველი? გაანთავისუფლებ იმას?

ნატო. ჩემ ცოდოს ავიხსნი... სიმართლეს ვიტყვი... დავარწმუნებ რომ ის კაცი დამნაშავე არ არის...

გიგო. სულ გადიარე, აღარა გესმის რა... ან და რა შენი საქმეა ეგ... შენ რა იცი, ჩვენში საქმე როგორ იყო?

მერე არა გკითხავენ, შენ ვიღამ მოგცა თოფიო?

ნატო. ნუ გეშინიან, შენ არ გავცემ... ვეტყვი ვიღაც უცნობმა მომაბარა მეთქი...

გიგო. აბა რას აკაკუნებ, რას?! იმდენათ ტუტუცი ხარ, რომ ვერა გაგიგო... მერე მაგითი გაანთავისუფლებ იმას? კაცმა თითონ უთხრა, მე მოვკალიო, თითონ უჩვენა თოფი... ფულიც... თითონ უჩვენა, თითონ, ძალას ხომ არავინ ატანდა, ახლა შენ რას დაკიჯერებენ? მარტო მე და შენ თავს დაღუპამ და იმას კი ვერას უშველი... განა შველა რომ შეიძლებოდეს, მე თითონ არ უშველიდი... წამოდი, ნუ სულელობ!

ნატო. გიგო, თუ გიყვარვარ... თუ გინდა, რომ მე... მე... არა აუტყნოხრა ჩემს თავს... დაიფიცე, დაიფიცე, დელიშენის საფლავი დააფიცე, რომ ვანუა მართლა მკვლელია... გახოვ, გვედრები დამაჯერე ამში...

გიგო. მე... მე რა ვიცი... მაშ თითონ რათ დაიბრალლებდა? და ან რა შენი საქმეა ეგ? კიდეც რომ ვიცოდე რამე, მე ვერაფერს ვერ ვატყვი...

ნატო. მაშ ის მაინც მითხარა, თოფა ვან მოგცა?..

გიგო. ვერც... ვერც მაგას ვეტყვი... რას ჩამაცვიდი, რა შენი საქმეა წამოდი! ხომ გეუბნება, რომ იმას ვეღარ უშველი და მარტო დავგდუპამ... (ძალით მიჭყავს თათქმას! გაუფენ).

ფ ა რ დ ა .

ი. გედევანიშვილი.

(შემდეგი იქნება)

კ ა მ ე ბ ა ნ ი .

დანიშნულ ადგილს ცრემლთა მთოველი პირობისამებრ დღესაც მოველი.

*

შენ არ სჩანდი,
დაჰგვიანდი,
მე კი ბუჩქნარს ცრემლით ვბანდი.
ფიქრობ: თუ რად,
უგუნურად
რად მოვაწყე ასე საქმე?
ან რად მოველ დღესაც აქ მე?
რისთვის და რად?—
თუ კი არად
მივაჩნივარ... სტრუბოს მარად?

*

ახ, რად არ ვიგრძენ, რომ ვარდი თეთრი,
ჩემთვის ყოველთვის ცივია... მკვეთრი?!..

ი. გრიშაშვილი.

წ ე რ ო ე ბ ი

ა. ტეტმაიერისა.

ერთხელ ვიხილე წეროები... გუნდათ მიფრინავდნენ აღმოსავლეთისაკენ.

ეს იყო შემოდგომის საღამოს. მზე ჩადიოდა. ჰაერში სასიამოვნო ხმები გაისმოდა. წეროები მიფრინავდნენ მწყობრად, თავისუფლად. ხან მიფრინავდნენ დაბლა, ხან კი უჩლოვდებოდნენ მთის წვეროებს, რომელნიც ჩამავალ მნათობის სისხლის ფერ სხივებში უკანასკნელად გახვეულიყვნენ, მალლა იწვედნენ და შავი წერტილებივით მოსჩანდნენ...

დიდხანს ვუცქეროდი. გულს სევდა თან და თან მაწვებოდა, სანამ არ მიეფარნენ თვალთავან...

არ ვიცი რად, მაგრამ მომეჩვენა, რომ ისინი გზას დაკარგავენ ზღვაზე, აირვებან, დაიღუბებიან და უკან აღარასოდეს აღარ დაბრუნდებიან...

იქ, საღლაც, ცივ სივრცეში მიფრინავდნენ ისინი ისე დადგრემილნი, სევდით მოცულნი, მოწყვეტილნი, თითქოს თვითონვე ჰგრძობდნენ, რომ ჩვენთან არასოდეს აღარ დაბრუნდებოდნენ. არასოდეს...

არასოდეს... რა მძიმეა, რა გულის დამწყულ-ულველია ეს სიტყვა. სიტყვაში უფრო მეტი სევდა გამოისმის, ვიდრე გაბზარულ თარის დანჯღრეულ ხმაში. იგი უფრო კაენის მომგვრელია, ვიდრე გულის მომწყველელად, სევდიანად მოზუზუნე ქარი.

ამ სიტყვაში გაისმის ვედრება ხისაც, რომელსაც სჭრიან და რომელსაც უკანასკნელად შეუშვებია თავისი კენწერო მხურვალე მზისაკენ თითქოს შველას სთხოვდეს, მასში გამაჰკრთის მომაკვდავის საბრალოდ გამომზირალე თვალისა...

რალა ჰქმნას კაცმა, რომელსაც ძვირფას, საყვარელ, სანეტარო რამის იმედი ეკარგება, მიფრინავს იმისგან, როგორც წეროები, რომელნიც, არ ვიცი რათ, ვფიქრობდი, რომ დაკარგავენ გზას, დაიბნევიან და არასოდეს ჩვენთან აღარ დაბრუნდებიან, არასოდეს...

სანგანიძე.

ღ ა ე ...

დაე ათრთოლდეს ხელი მგოსნისა: სიმართლის ჩანგმა ამოიგმინოს; და ხმა ნარნარი გაშლილ მიდამოს ნათელ სხივებად გადაეფინოს...

დაე დაჰყეფოს ბულბულმა ვარდთან, ველზედ ყვავილმა სუნი აკმიოს;

გრილმა ნიავმა ფრთა ფრთას შემოჰკრახა, ბუჩქი ობოლი ოდნავ არხოს.

დაე დასჰქეკოს ავმა გრიგალმა: ცად აღმართული მთა შეარყოს; და მუნ ვეშაპის ამაყი ბუდე შავსა უფსკრულში გადმოანგრეოს!..

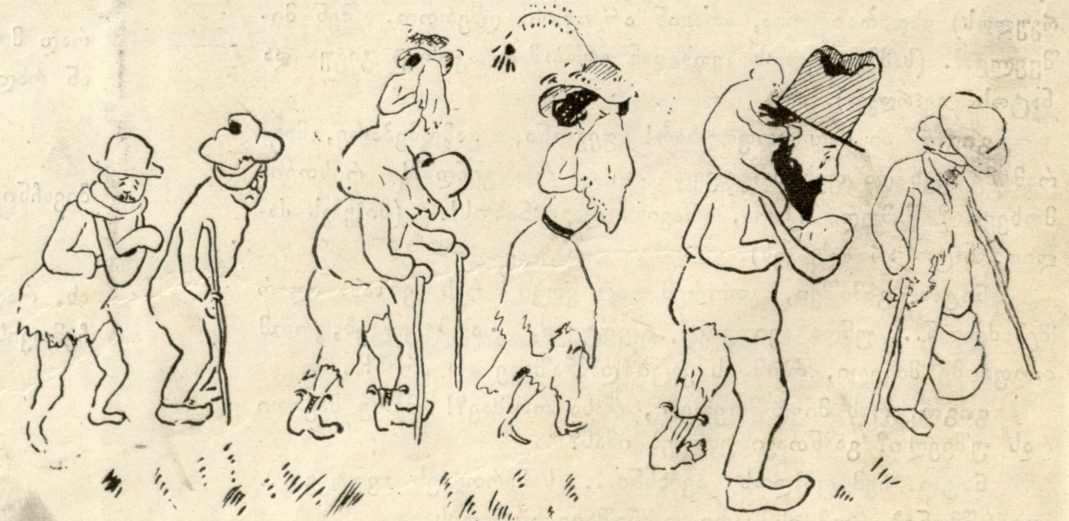
დე ქარიშხალმა ქვეყნის ზურგიდან, აღგაოს კაცთა ავი ზნეობა; გააცამტვერ-ს ნათესი ღვარძლი: არა რაობა, პირ მოთნეობა,—

რომ კვლავ აღშენდეს ძველ ნანგრევებზედ, წმინდა სიმართლის, შვების ტაძარი, და ღვთაებრივმა სხივმა მოქარგოს აყვავებული მდელი, მთა, ბარი! ..

ს. ფაშალიშვილი.

მასპურსინა წახვლის დროს.

მასპურსინა დაბრუნების დროს.